

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Martia, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiul pe an 7 l., 6 luni 3 l. 50 cr., 3 luni 1 l. 8. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 l., 6 luni 4 l., 3 luni 2 l.
Pentru străinătate pe an 12 l., 6 luni 6 l., 3 luni 3 l.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la

Administrația tipografiei arhiepiscopale Sibiul, strada Măsărăilor 47.

Correspondențe săntă a se adresa la:

Redacția „Telegrafului Român”, strada Măsărăilor Nr. 47.

Episole nefrunzute se refuză. — Articoli nepublicați nu se înapoiă.

INSERTIUNILE

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rândul cu literă garmon — și timbru de 30 cr. pentru
de-care publicare.

Prenumerării nouă

„Telegraful român”

Care apare de trei ori pe săptămână, deschidem pe trimestru următorul, respectiv pe trimestrul Iulie-Septembrie al anului 1882, cu prețul cel mai moderat, care se poate vedea în fruntea foiei.

Banii de prenumerație se trimit mai cu înlesnire pelângă asigurări postale (Posta utalány — Post-Anweisung). Numele prenumerantului, al comunei unde se află cu domiciliul, și eventual al postei ultime se fie scrie bine, ca să se poată ceta.

Se atrage atenția on. domni abonați, că ar cărora abonamente se sfîrsește cu ultima Iunie 1882, aș și înnoi din vreme abonamentul, pentru ca să se fie expedita silită a sista, sau a întârdia cu expedierea foiei.

Editura „Telegrafului Român”
în Sibiul.

* O înlesnire foarte mare în expediere se face prin lipirea unei fâșii de adresă dela abonamentul ultim.

Sibiul 14 Iunie.

(O-I) Să era mare jalea bisericii române ortodoxe din Ungaria. Pe fățu încărujătoare de lacrâmi, doreea înecase peptul fiilor credincioși, și tăcerea adâncă vorbia mai elocuent decât panigiricele cele mai nimerite. Da, jelia bisericii noastre.

Sunt nouă ani de atunci. De nouă ani jelim, și jalea o vom duce eu noi în mormînt. Căci el a venit la noi, a trăit între noi, lucrând pentru binele nostru. Toată viața lui a fost activitate neîntreruptă, activitate binecuvântată pentru biserică și națiune.

Nă așațat o biserică constituțională. Singurul nostru adăpost, singurul teren, pe care până astăzi se pu-

tem mișca liberi, singurul teren, pe care mai dăm semne de viață.

Sintem ca națiune străveche în patria noastră străbună. Ca națiune avem dreptul de a exista și ca națiune voim să trăim. Frunzările cu naștiu ca următoarele noastre politice și bisericesci. Trecem prin veacuri până unde ne conduce firul datelor positive, și pretotindinea întimpină primogenitura neamului nostru. În fiecare veac întimpină cuvenitul, sub care am fost asupriți. Era o vreme, când nu mai eram considerați de oameni. Așa era spiritul timpului. Era vremea slavismului. Ori cine nu putea lua viața, și noue nu ne era erat nici să fugim de asupriorii nostri, căci eram legăti de glorie-pământului unde ne-am născut. Am trecut prin toate și preste, toate și astăzi trăim, ca se fin obiectul asupririi sub pretezele de astăzi.

Si sub asemenea impregnării numai o singură măngâere ne a mai ramas, măngâerea că am putut suferi și că mai putem încă suferi. Tristă măngâere, însă totuși măngâere.

A venit anul Măntuirii, și cu anul măntuirii un nou arhieereu în fruntea asupririi bisericii ortodoxe din Transilvania.

Se dice că timpurile fac pe oamenii cei mari; și e mare adeveră, că sunt mari oamenii cari se scu folosi de impregnări. Se poate că și *Şaguna* a făcut ceea ce a fost, și e posibil și aceea, că el însuși s'a făcut mare prin exploatarea impregnărilor favoritoare scopului urmărit de el. La probabilitățile acesteia nu vom reflecta. Ajunge se constată resultatele activității sale neobosită.

Idealul metropolitului *Şaguna* era înființarea bisericii ortodoxe române. A fost, sunt încă, și poate vor mai fi mulți, cari vor judeca peaspru pe *Şaguna* pentru „iperortodocsimul” său. și aceasta o vor face căi, căi nu vor-esc se petrand în spiritul bisericii ortodoxe. Cumca acesta a fost idealul fericitului *Şaguna*, se poate documenta pas de pas din toate lucrările lui. Si

el a lucrat cu plan bine rumegat, a lucrat cu mare precauție și lungă perseveranță.

Până astăzi scim puține despre *Şaguna*, căci nu am voit să scim mai multe. Torrentul de astăzi ne consumă, întunericul în care orbecăm, nu ne lasă să vedem mai departe, și la mulți nu le place a vedea lucrările în claritatea lor. Si ce ne strică mai mult este neîncrederea reciprocă între noi. Cu dor dorin am să se facă lumină, și lumină început a se face.

Ne place să credem că am pătruns în idealul fericitului *Şaguna*. Ne place să credem, și e bine să credem că, căci aceasta credință ne poate manânt. Una însă nu o putem perde din vedere, nu ne este erat să o perdem din vedere, și aceasta este tactul, cu care a lucrat *Şaguna*, neobișnuită lui activitate, și agerimea cu care îsa scut folosi de impregnăriile date.

Români numai în biserică ortodoxă au viitorul. Să vor remâne neînțelegibili toți, căi vor susține că în ziua de astăzi în un stat liberal vei putea guvernă cu popor atât deabil, ca și români, decretându-n normative bisericesci cu ușile închise.

Suntem bisericii constituționale. Constituția ni o-a căstigat fericitul *Şaguna*. Trăim în simodalitate de 14 ani și credem că lucrăm în spiritul lui *Şaguna*. Vom trăi încă, căci viitorul ne e deschis, și preste deci de ani poate ne vom întâri tot mai tare în credința de astăzi.

Viața lui *Şaguna* a fost activitate neîntreruptă. Activitate care din umiliția vecheie ne-a ridicat la vața de ași.

E frumos că astăzi când din principiu suntem reactivi să ne reîmpresparam starea noastră din trecut ca biserică și națiune, să constatăm starea noastră în biserică astăzi și să arătăm junime modele de vi-

etă, modele de activitate. Cu acestea am fost datori umbrei marei păstorii la a 9 aniversare a mutării sale dela noi.

Revista politică.

Sibiul, 14 în Iunie.

Abia se potolise alarmă dată în casa deputaților Ungariei cu ocazia unei desbaterei asupra petiției unei satmarilor și o parte a Ungariei se aflată în fața unei scînteie, care e în stare a provoca mult mai mare sgomet, ca se nu dicem mai mult, decât a provocat discursurile lui Onody și Istoczy. Cauza s'au afaceră dela Tisza Eszlar a silit deja organele „Hon”, „Ellenor”, „P. L.” și alte diare din capitală, a trata cestuii evreiescă din Ungaria în articule de fond, cu scop de a linisci spiritele și de a imbunătățe și de a de a guvernului indigării cum se pășească ca se prevină agitațiunile. Sunt pacinice ideile acelor diare, însă nu este semn bun, cănd se ved silite a linisice, a linisice. Căci este cineva neliniștit și sunt oameni cari trebuie îmbunătățiti. Afacerea dela Tisza Eszlar, desbătută în articule de fond în diare este dar destul de serioasă. Noroc mare pentru țeară ar fi, dacă ar ramâne afacerea termură în limitele unei inchisitori de tribunal și eventual de a le pedepsiri aspre a culpabililor, cari au dat prilegiul să se nască și afacere cum și cea dela Tisza-Eszlar. Dorim aceasta în interesul linisicei generale însă nu în sensul cel servil al unor foii maghiare, nici în cel empatic a lui „P. L.”

În Bosnia și Erțegovina asigură numai oficioasele, ci și alte diare considerable din capitatele monarhiei, că lucrările merg, afară de vre o căteva „bande de lotri,” toate bine. Cu atâtă mai râu să se dezvoltă lucrurile în Serbia învecinată. „N. fr. Pr.” descrie situația de acolo

solidaritatea națională primită sub jurământ pro gloria reactivității.

In Săliște s'au dat în ziua aceea prânz comun. Comun întră atâtă înclat la una și acesia masă au mîncat evlaviosi și neevlaviosi. Se fi fost și eu la prânz și aci ce se să petrecut și nu să tăcea nici un sedapeșd de moarte. Eu am prânzit la un amic.

E mare fericire a toate nasice pe lume, a diacecine-va. Si e și mai mare când poti trăi între oameni în telepiti. Ca om sum născut și eu pe lume. Si de cănd am eșit din satul meu, tot cu oameni înțelepiți am trăit. Bagama de acolo vine și precoșpeala mea. In Săliște încă m'a lăpetad soartă între doi filosofi. Si ca se fi just voi spune că la masă sedeam 6 insă. Un filosof cu două părechi de ochiali și unul cu ochi neinarmăți. Între filosofii sădea un jurist, concep. de adv. apoi un învățător, apoi un cleric din Sibiul, o femeie și eu. Sun sigur că doamnele nu ceteșă foia Telegrafului Roman, pentru aceia nici că am observat poliță. Dacă cumva s'ar rătaci Telegraful Roman și prin mă-

FOITA.

Dela Sibiul la Săliște.

(Incheiere)

Se dice că isvorul dela S. Foltea seacă pe că merge în măsura cu care crește numărul neevlaviosilor în Săliște. Ar fi trist dacă ar seca isvorul dela S. Foltea. Si săliștenii vor binemerita dela patrie și națiune dacă se vor îngriji ca se nu easă din evlavioși.

La S. Foltea se face în tot anul ceremonii religioase. Ca cărtile rituale se folosesc de cele din tipografia lui Clozius. Așa acastigul, octocinco și mai departe. Aș spune mai multe despre aceste ceremonii, căci eu ca vechiul slujitor al bisericii sunt de pe vremea când învețau oamenii tipicul. Pe atunci nu cunoceam semnul întrebării. Noi pe atunci eram cunoscători că cărtile bisericesci. Așa d. e. cartea rituală intitulată: „Pentecosta-

*) Nu este canon cu canoane ci sunt canoane paralele cu pesne și tropare. Red.

rion”, ce cuprinde intru sine slujba ce i se cuvine etc. Sibiul, 1841. În aceasta la pag. 298 e scris: „Canonul”, apoi vine: „Peasna I.”, „canonul invierie”; alt „canon” al crucii și al invierii; alt „canon” al preasfintei de dumnezei născătoarei; alt „canon” al tuturor sfintilor. Peasna a II asemenea și aşa toate nouă. *) Aș spune mai multe despre ceremoniile dela S. Foltea, însă mă tem că voi face supărare celui din Sibiul, care e jalus de ale sale.

Multe locuri frumoase am văzut în viața mea, căci eu sunt din țara locurilor frumoase, din Ardeal. Văzut am valea Murășului până sus spre Toplița. Văzut am a Tiruvelor, văzut am Valea Oltului, Valea Bârsel, ținutul Brașovului, și Brașovul însuși, care vecinie va rămâne idealul frumusețelor naturei în ochii mei, văzut am părțile ungurene, pitoreștele văzut am Crisului și sprâncenele fetițe, care ca viație căprioare abătore ca-

prede de pre stânci spre curațele lor cătune, am văzut locuri frumoase, și între cele mai frumoase este a se numări și panorama, ce se vede dela S. Foltea spre Mercurea, S. Sebeș Alba-Iulia.

Multe locuri frumoase avem noi în Ardeal, și multe reminescențe istorice ne legătă aducerea amintie de ele. Si sunt frumoase aceste locuri, căci ochii nostri cei suflători văd și măretele fapte săvârșite de străbunii nostri. Bârselu, seimenul Bârselu, el nu putea trece prelungă aceste frumoase locuri, fără ași revoca în memorie gloriosul nostru trecut. Însă non sunt omnibus omnia data.

Cam pela 1 oară am ajuns în Săliște eară. Ce-am văzut nu scu, căci adesea vorbind multile nu-mi erau acasă. Din S. Foltea am văzut Alba-Iulia și mi am adus aminte de triumfală intrare a lui Michael Viteazul în Alba-Iulia. Mi am închipuit că să se scoale un al doilea Mihai nu și ar putea compune un ministeriu dintre români din Transilvania, căci astăzi nici chiar Brașovienii n'ar mai îndrăsnii se spargă

într'o corespondență din Belgrad precum urmează:

"Situația politică a devenit cu totul nesigură. Lovitura de stat ne amenință de la mai multe săptămâni, adică de mai multe luni, fără că acela care o planuiesc să îl săgeată să o executa, astfel ca trebuie să ne temem pe tot minutul că desigur poporului le va apăca înainte și va însuși printre act de violență. Pentru un moment guvernul clubul să numitul partid progresist. El a fost acela care a propus faimosul decret de excludere și care fără a fiu seamă că Scâmpia, nu este în stare să luă o hotărâre, să instaleze în sala parlamentului și se declară ca sușțină, guvern și rege, executarea hotărârii cu bunăvoie și creșterea ca prin aceasta au aruncat nesig în ochii alegătorilor.

"Radicalii respunseră la acest disprez în amintirea de a nu plăti contribuționile. Această temă este pe aici, mai mult decât pe ori unde, stat de populară, în cât chiar grosul actualului partid guvernamental, ova susțină cu entuziasm. Intrarea produsă în popor, de hotărârea clubului, se reproduce în alegători cu mare furie. Mașina guvernamentală dovedi că n'are nici o putere. Amenințarea sătătută tot atât de semnificative ca și rezultatul sdrobitor, la care nu se astepătă nici chiar opoziționarea. În ajunul ultimele dile de alegeri trebuia să se facă și o alegeră de primar în Grozka, locul de rezidență al ministrului de interne. Candidatul opoziției fu aleș cu majoritatea sdrobitoare contra fratelui ministrului. Comandanțul districtului refuză să se confirme această alegătură. Atunci o deputație în masă compusă din patru sute alegători, porni spre Belgrad pentru a reclama la ministru. Dar ea fu ajunsă pe drum de geandari calări care anunțau confirmarea alegerii, după cea ce deputație se întoarse înapoi.

"Chiară că candidaților din minoritate cu mandat polițiosesc nu puteau naturalmente să fie decât un de lenin în foc. Unul din acești chieamă cari se afa din întempleră în Belgrad, declară ministrul său poate răspunde la acest apel, căci ar risca să se pierdă toate bururile și aversea sa. Mai mulți deputați din partidul guvernamental au primit de fapt scrisori invitațioare de prin localitățile unde au fost aleși, prin care sunt somati, sau să se unească cu opoziție, sau să demisioneze, căci în casă contrară li se va da foc la tot ce au. Fie că de ce vine, poate să aducă o nouă suprindere".

"D. Ztg.^a într'un articul „Oesterreich în Belgrad" discută „scirea deșertă" despre ocuparea Sârbiei cu trupe austriace, dacă tronul lui Milan ar fi amenințat de opoziție. Numita foaie desprobă atitudinea ilegală a guvernamentalilor din Serbia și dice Austro-Ungaria să nu se razime pe astfel de factori neleali.

Dela Varsovia se scrie că acolo au sosit dela Petersburg mai mulți ofițieri din corpul de ingineri. Scopul venirei lor e fortificarea cetății după o sistemă grandioasă cu sănțuri, care vor costa mai multe milioane de ruble. În Pinsk se clădesc magazine mari militare și fortăreață Boreisk este aleasă de deposit principal pentru arme. Generalul Scobeleff este

nile vre unei dame, o rog se nu uite că sistema mea e intru toate românească. Despre mine nu voi dice nimic. Ajunge că nu eram filosof.

Nu sci S. Foltea, panorama cea fermeătoare, osteneala primălăriei, gustul bucătelor, bunăvoiea amicului meu, ori filosofia filosofilor mi-a trezit pofta de mâncare. Nu sci, nu o pot sci. Una sci că mai cu appetit n'am mâncat în viața mea, — firesc înacă măjătu memorie.

Pe la 3 ore am ieșit în tărăgul Sâliștei. Înțeleg piața din Sâliște. N'äm așa înțeleg vorbinduse despre tărăg, fără a se sci că în tără sau întemplat și fură turi. Aşa s'a întemplat și în Sâliște.

Cât sunt de frumoase Sâliștenele nu o voi spune, o a spus în toamna anului 1881 „Familia" din Pesta. „S. Familia" e competență în spunerea lucrărilor frumoase. Competență e, bunăvoiea oare și după proverbul latin: *Et voluisse satis*. Aşa în trecut aşa în prezent, despre viitor mai scie Dumnezeu cum va fi.

S'a incins jocul la 3 ore și sa sfârșit seara la 9. Unei mai ușori au fiut și până la 11 ore.

în Minsk și a luat comanda corpului dislocat în Minsk, Pinsk și Iași.

Conferența s'a constituit în Constantinopol fără de reprezentanți.

Cestiuinea evreească în dieta Ungariei.

(Urmare.)

Ludovic Hensteller. Dacă e vorba ca noi să primim sau să nu primim pe Jidovii ruși, atunci trebuie să respondem cu rezoluțione că nu. Nu motive religioase îl fac să răspundă astfel la întrebare, ci fiindcă e convins că cu principiile liberalismului și umanismului nu se unesc, ca să lăsăm noi să vină Jidovii ruși, pe căt timp compatriotii nostri proprii din cauza misericordiei emigrației în America (aprobată în stânga extremă), și mulți dintre ai nostri merg în România alti spre Apus. După Rusia cei mai mulți Jidovi sunt în Austro-Ungaria; ce se va alege de nația ungurească, dacă Jidovii rusesc vor intra în teritoriul? Polonia are să multămească căderea sa nu numai desbințirii parlamentului patriei și magnanților poloni, ci și poliție vicine, cu care guvernul rusește a introdus astfel de coloniști nesuporabili și neîmpăciutori în Polonia (aprobată în stânga extremă). America, pe care noi o învățăm pentru instituțiunile ei liberale și umane, în momentul, când a apărat că invazia Chinezilor pentru ea e periculoasă, n'a mai amânat lucru ci a interzis Chinezilor intrarea.

Să comparăm pe Jidovii ruși cu chinezii, și vom afi, că cei din urmă sunt pacnici cu zel către cultură și activi, pe cănd cei dințâi sunt oameni cu cari nu poți trăi, inimici ai pregresului, necapabili de un lucru productiv. Jidovul rus nu produce și nu consumă așa mult ca se aibă vre o însemnatate în economia poporala. Chinezii se ocupă cu predilecțione cu contrabanda; Jidovii rusesc pe lungă aceasta se mai fac gaze de hoți și sunt usurari; nu vor să se asimileze cu poporulineau. Din aceste motive susține d. dep. Hensteller că invazia Jidovilor trebuie respinsă și el dice că ar protesta contra unei invaziuni de ar fi chiar creștini și mohanedani, în interesul progresului și civilizației. Primesc propunerea lui Otto Hermann (Aplause vii în stânga extrema).

Alexandru Országh în cuvântarea amintescă căteva cuvinte despre „Cagal", alii Onody. — D. dep. Onody — dice dênsul — sustine că există un „Cagal" puternic jidovește

N'am juca în viața mea, și nici voi juca. Ignoti nulla cupido. Nu pot scrie despre joc nimică, căci nu mă creșpe la ale jocului. Atâta sciu, că până au jucați colegii mei impună cu Sâlișteni și Sâliștenele, eu mam jucați cu băieți de scoală, dând dovezi că și eu am fost băiat atunci, ca și acum, numai că atunci eram băiat fără barbă astăzi înce sum său băiat, ca toti băieți de sama mea, cu barbă și mustețe.

Dimineața la 4 ore am plecat spre Sibiu. La Săcel sub deal am ajuns pre coriștii Domnului Dima, și aici mi s'a spus că Sâliștenele au furat inimile coriștilor. De atunci ei umbără machiniță la prelegeri, și se sporesc burzenile în grădina de model.

Aseară mă afiam pe sub arini. Nu departe de mine se deosebă doi coriști, dintre cari unul canta în insătare măngăioș Mi-am făcut urechea său și am audiat următoarele strofe, pe care cu toate că sunt vechi nu le voi uita în viața mea.

Cine n'are dor pe vale,
Nu sci luna când se culcă,
Și noaptea căt e de lungă.

care lucră într'acolo ca puterea sa și influență în favorul jidovilor să se simtă pe totă suprafață pământului.

Dacă această puternică legătură intr'adrevăr există, atunci nu poți să speli cum s'a putut întâmpla ca în Rusia Jidovii se fie alungați cu mii și maltratați brutal. Országh combate aserția lui Onody cu privire la „Cagal" și mai pe urmă să declără pentru propunerea comisiunii petiție.

Emeric Szalay în cuvântarea sa atinge și pe Jidovii din Austro-Ungaria susținând că acestia nu și împlinesc datoria față de patrie, ci sunt în Ungaria numai respandleri Germanismului, ei sprințesc tot ce-i German. Trece apoi la combaterea propunerii comisiunii petiționare susținând că referentul n'are nici date statistice sigure și se pronunță pentru primirea propunerii lui Otto Hermann. (Aplause în stânga extremă.)

Petrus Buszbach, aruncând o privire scurtă asupra cuvântările tineri până acum, cercă să combată unele argumente contra invaziei și recomandă la finea cuvântării sale propunerea comisiunii. (Aplause în dreapta.)

Daniel Irány se pronunță pentru propunerea comisiunii.

Ludovic Csernaton tot asemenea.

Blașiu Orbán și Ludovic Moșanu pentru propunerea lui Hermann.

Președintele Pehy declară desaterat de încheiată.

Ministrul președinte Tisza polemisând cu Mocsary, dice:

Eu am năzuit totdeauna ca se am curați și îmi esprim părțea mea și convingerea mea corect fără a diplomata. (Aprobare în dreapta și această datorină mi-am împlinit) cănd — mulți erau mulți — a fost însoțită de pericol. (Larmă în stânga extremă; strigăte: Când?) Dar, mi-am împlinit datorină împălinesc acum și o voi împlini chiar și dacă va fi însoțită de pericol. (Aprobare în dreapta). Dni deputați aiă ori ce convingere vor avea, eu le am ascultat și încredințatlor repetite, în expresiuni — mă voi folosi de un termen mai blând — nu arători pentru mine nu toamă magulitoare.

Ei respectez libertatea convingerii și am respectat-o și la astfel de ocazii; însă de oare ce chiar și astăzi, fără că s'fi fost de lipsă să intre în cadrul desbaterei activitatea mea politică peste tot, capul meu plecat și mai scie Duce ce, îmi exprim convingerea mea și pretind că această convingere să fie respectată, că de

Cine n'are dor pe luncă,
Nu sci luna când se culcă,
Și noaptea căt e de lungă.

Sârmanul. Era unul dintre cei fără nimică și în Sâliște. Eu dan coriștilor un sfat. Toti căi au venit fără nimică și se meargă și să bee apă din S. Foltea, și dacă nu se vor tamădui să fiu osindut în foia „Telegrafului Roman."

Oleamul.

* (Bismarck și poet). Se scrie dela Berlin: „Contele Moltke înainte cu căvele de a inscrie în albumul unei principese: „Schein vergeht, Wahrheit besteht!" (Aparentă trece, Adeverul ramane) Principalele a scris de desbut:

„Ich glaube dass in jener Welt Die Wahrheit steht den Sieg behält, Doch mit der Lüge dieses Lebens Kampft unser Marschall selbst vergebens!

În ceea lume, ce măști indol a crede? Adeverul că neinvinz pe troni și sedă, Pe aceasta lume însă cu minciuna Si Moltke mareș, în sec'va lupta totdeauna,

va veni un timp în care lipsa de capacitate plecate să fie însoțită de pericol, cei cu capetele plecate nu se vor afla pe parte a aceasta a casei. (Aprobare și strigăte de eljen în dreapta. Miseare și protest în stânga extremă). Eu nu vorbesc din aer, ci mă provoc la experiențele din perioadă 1846—1850.

Hoitsy. Atunci se deosebește Dta a casă!

Ministrul președinte Tisza: Nu ședeam a casă, mă afiam în tabără, înaintea inimicului, după aceea am servit în ministeriu.

Német. Da în biroul lui Sigismund Papp.

Ministrul președinte Tisza: Nu în biroul lui Sigismund Papp ci în acela al bătrânlui Carol Szasz, căci acesta era șef meu. Dar mă afiam înaintea inimicului.

Hoitsy: Să în bătălie?

Ministrul președinte Tisza: Vezi bine, chiar și în bătălie; după aceea în birou, însă nu în anul 1848 când era comod, ci în 1849. Eu am fost în Dobriczin. Nu de mult s'a împărat că am conspirat — adeverat, dar am facut și mai atunci, când Ungaria n'avea constituție, deream că orice mijloc este justificat pentru recădătirea ei. (Proteste în stânga extremă; Așa e! în dreapta.) El deputat clătină din capăt este adverat istoric. Eu am încrezut de a mai urma așa îndată ce țeară ajunse în condiții în care eu nu le-am probat întru toate, însă cu toate acestea constituția fu din partea regelui încoronat restaurată: am încrezut că mai lucră astfel după ce m'am convins că iritatea contra sistemelor nu se face numai în parte, ci în general contra întregiei constituții. (O voce în stânga extremă: Nu se ţine de obiect.) Eu conced că nu se ţine de obiect, dar după atâtea atacuri am voit să spun și eu aceasta odată și în cred că o pot face cu tot dreptul (Aprobare în dreapta.)

In fine recomandă casei să respingă propunerea lui Hermann, căci aceasta îi leagă guvernului mănilă și se primește propunerea comisiunii.

Referentul comisiunii accentuează încă odată propunerea comisiunii, pe cănd Otto Hermann contra-proiectul.

Rezultatul votării e cunoscut.

Mâna misterioasă.

(Incheie.)

Berlinul intr'adrevăr regulează în mod absolut politica din Constantinopol: cel ce inspiră toate rezoluțiunile Divanului este înșercinatul de afaceri al Germaniei.

Nimic n'a remas, nici înseși armata turcească, care să nu se acomodeze la disciplina germană prin ofițerii detașați cu scopul acesta de marele stat-major prusian și soșii la Constantinopol cu misiunea a reorganizare forțele otomane. Ofițerii acestia primesc lefuri de Pașa: colonelul lor este atașat chiar și pe lungă persoana Sultănului, care îl încarcă de toate semnale de favoare, și în semn de recunoșință pentru serviciile ci se dă, Padișahul transmite principelui Imperial al Germaniei deces căi măreți, cu alte daruri pentru curtei din Berlin.

Este o intimitate completă și care, dacă ar mai fi să nască Conferență abordată, să arătă traducă modul cel mai semnificativ prin alegerea chiar și a locului unde ar fi ca să se ţină.

Intr'adrevăr aceasta nu mai are perspectivă de a se înstrănuia Constantinopol, ci la Berlin, sub președinta și sub mănu omului care conduce după placul seu tot acest vast intreg.

* * *

În mijlocul tuturor acestora, va intra cineva ce se face Engleră, care obișnuiește să apără interesele cu inversare, și a cărei politică pozitivă o resumă astfel unul din cei din

urma astfel unul din cei din urmă oameni de Stat ai ei intr'un amabil cinism:

Să tot pretindă!

Să tot iei!

Si nici-odată să nu dai înapoia.

Ce se face Engleră? Liniscească-se acela, ea pe sine nu se mită: și apoi planurile d-lui de Bismarck nu se ciocnesc nici de gelosie ei nici de interesele ei.

Pentru dinsa cestiuinea Orientalu nu mai este la Constantinopole; este la Suez și din minutul ce ea va avea garanții în ceea ce privește Canalul, puțin îi pasă despre rest.

Eu n'au voit nici-odată să ia Egipul după cum se crede în vulg. Pentru ce ar face-o și de ce s'ar incurca cu dinsul? — Neapoleon III oferă lordului Palmerston într'o de Egiptul, în compensația Marocului pe care avea el poftă al anexa la Franța. Palmerston refuză dicând: „Nu cumva un Englez care ar resida la Londra și ar poseda un castel în Scoția, ar avea trebuință să cumpere hanuri de pe drum și să le exploateze pe seamă sa? Ii este destul să fie ele libere și se fie sigur că va găsi întretele în trecere o bună constată cu un pat bun. Așa și cu Egiptul; el este calea Indiană și este de la Englitere se fie liberă această cală, cu adăposturi sigure pentru vasele și comerciul său, fără și a pune pe brațe administrația generală și toate afacerile interioare ale terrei.“

Așa este bunul simț și Marele Britanie remâne fidel aceluia principiu mărginindu-să actualmente a și asigura usul liber de canalul Suez. Cu Malta și Ciprul, cu Aden și Perim, ea comandă atât intrarea căt și ieșirea Canalului, despre a le garanta mai bine ceea ce o numesc neutralitatea, ea reclamă în chiar momentul acesta cedarea unei forțe ripene cu marea Rosie și situată în Egiptul de jos, forțe care intră în fel de o luană de ale sine, de nu se vor grăbi indeslată a i o concede. — „Beati possidentes!“ Este o maximă pe care ea o practică și acum, ear' odată indeslată de partea aceasta, ce-i pasă că va treba la Cairo numele Kedivului, ori al Sultanului!

Ea este chiar favorabilită intervenirei turcescă și ar vedea cu simpatie instalația se pătorește Nilului o putere capabilă de a-i proteja interesele neliniștești pe acelaia ale vecinului de pe coasta Algeriei.

Oare d. Gladstone, pe timpul când bătrânul Beaconsfield era ministru preferit al Reginei, nu reclama cu un fel de turbare ignosabile Turcilor de pe continentul european? Ei bine, principalele de Bismarck este pe cale de a satisface și poate că, până se nu moară, își va vedea dorința împlinită!

Bine înțeles, că nu din platonism lucrează cancelariul ci și dă bine cu socoteala că Germania își va avea bacșusul.

Planul de mult meditat pe care îl urmăroște el, impinge pe fie care căcătă puțin pe Austria spre Orient, și în schimbul celor din urmă despăriți ale Turciei și al strălucoitoarei capitale ce i rezervă pe Bosfor, îi va cere împreună cu portul Triest ce ar deschide Germaniei Măditernană, cele opt milioane de Germani lipite încă de fortuna ei.

Atunci imperiul va fi foarte aproape de sevărarea sa, de oare ce va îngloba sub același sceptru toate elementele germanice și se va sfia la Nord și la Sud, așezat pe cele două mari pe care și se desfășură și se concentrează cestiuinea europeană.

Este ora vis aceasta?

La Londra a apărut o carte cu roasă, care nu s'a tradus încă, și

care produce mare sensație în lumea filosofică și religioasă de pește Mâneacă. Cartea aceasta intitulată: *Vîitorul Islam* face un tablu foarte instructiv al celor sesedeci sau optdeci de sece cari și împărtesc între ele acum mahometismul, și după ce espune lucrarea ce se operă într'ensele și evoluția caracteristică care apropie pe cele mai importante din aceste grupe de ale civilizației occidentale, arată că Islamul este în ajunul unei transformări profunde, unei adeverătoare reforme, care va fi pentru dinsul, — într'un alt sens, — în sensul real al progresului și al perfecționării, ceea ce reformă din acel secespredecele seculi a avut pretensiunea se fie pentru Catolicism.

Sultanul actual s'ar face apostolul acestor idei de reformă, și, răzimat pe Germania, ar face dintr'ensele baza reinoieri imperiului său.

Nu sunt care acestea, de nu o revelație curioasă, cel puțin nisice licuriri foarte instructive proiectate asupra viitorului?

Despre noi, val' în mijlocul acestor transformări ale statelor și ale popoarelor, al măririi unora și al reîntineririi altora, nu primim, grătie politicei republicane, decât umiliri și palme!

Sub ministerul Gambetta mergeam direct la restoul isbindine în frunte de cărămidele cele mai hotărîte ale lui Bismarck, Omul aventurelor isbină cu excluderea absolută intervenirea turcească și chiar acțiunea combinată a puterilor. Se certase în fine cu aliațul seu relativ Engleră, astfel că se află singur dinaintea Germaniei, Turciei și puterilor amintind printre-aiceastă situație critică celebra isolare din 1840!

Era timpul să cadă la 26 Ianuarie acest mare politic, fără care cădere am fi fost asvîrliți nebusnesce în cele mai formidabile intemperii.

Cu d. Frayencet este alt lucru: este injosirea fără nume, anulara fără margini a Franciei, — a acelei Francie, care acum trei deci de ani vorbia cu siguritate să și aneșteze Balearele, care acum două deci ani via să și prelungesc frunțării până la Geneva încorporându-Sardinia, și în care ură de acum, fără armată fără magistratură, fără credință, fără guvern în prada descomunerii sociale și anarchiei celei mai spăimântătoare, a ajuns să bea în tacere lacrimile mănuie și ale rușinei!

Cine ne va rădica care din aceste umiliri neaudite? și să nu fie ore și la noi vre-o mâna misterioasă în care se ne putem puner speranță?

Generalul Foy dicea într'o zi la tribuna: „Când spadă Francie este la pământ, se găsește tot-de-una o mâna ca să-oo ea de jos.“

Unde va fi oare astă mâna voinică și patriotică? O chișinău, o ascaptăm...

Ph. de Grandlieu.

Corespondențe particulare ale „Telegrafului Român“

Caransebeș, 9 Ianie 1882. (Înformările parochului Adam Musta). Să împlinesc o săptămână de când am petrecut la odinichia cea vecinăcă parochului nostru din comună Glâmboaca, pe părțile Adam Musta. În al 69-lea an al etății și în al 42-lea an al păstorirei și al servitului la altărul Dlu, — și a dat blândul și nobilul său suflăt în mânile creatorului! Multă vor fi credând că nu este nimic de înregistrat despre preotul Adam Musta. Dacă nu putem să-i vestim sciință mare, dacă nu putem să-i spunem merite și virtuți pre cämput literaturii, — putem cu toate accese să aflăm la fericitul preot un ca-

racter adeverat preotesc, o înimă bună și nobilă. Aceste însuși deme de dinsul l-au făcut să fie cinstiș, respectat și iubit de toți: de mic și mare, de tineri și bătrâni, de români și de străini.

Ca tată de familie are însă un merit, pre carele puțini din preoții nostri să vor poate căstiga. Deși serac și lipsiți de mijloace materiale, — totuși a scutit să crească o familie numeroasă astfel, încât a dat clerului 3 preoți vrednici și harnicii, între cari se află și Preacuvioșa Părintele protosincel și profesor de teologie la institutul teologic din Caransebeș; a dat poporului din fiu săi și alții doi indusirați. Toți cu un dovedes bun crescere, ce a permis-o în familie.

Din ficele lui a dat poporului cinci mame adeverătoare, cari toate ocupă în societatea românească o poziție deosebită de ele.

Neobositul zel în împlinirea datoriei preoțesci a cauzat moarte demnului paroch Adam Musta. El era bătrân dar era viguros și energetic ca un jumel cu o săptămână înainte de a mori a eșit cu lithie la cel mai îndepărtat ungii a țărinei, între munți —cale cam de trei oare — a recit în urmă unei obosite mari, a căpătat aprindere de plămâni, din carea a și murit. Cu drept cuvânt a diu Părintele refe. bis. Filip Adam în cuvântare funebrelă că: „rivina casei Dilui la pus în mormântul rece.“

La celebrare rugăciunilor de înmormântare au luat parte vre-o 15 preoți în frunte cu părintele protopresbiter N. Andreescu. Cântările au fost executate de chorul elevilor din institutul teologic și pedagogic din loc. Întră publicul cel numeros, care a alegat că se dea defuncțului tributul cel din urmă, se vedeau dd. profesori dela amândouă instituțile noastre de învățământ: dd. referenți de la senatul bisericesc, scolar și episcopal, mai mulți cetățeni și doamne din Caransebeș și giur.

Nu pot să nu amintesc și aceea că lacramile și suspinele văduvei preoțesc spuneau privitorilor, că nu este durere ca durere ei. Fiii și ficele în giurul coșigului plângător, amar și voiu ca oră ce preț să scoată din brațele morții pre bunul lor părinte, dar indesert, căci sentință este dicată: „eu moarte veți mori“!!

Să i fie ţărma ușoară și memoria binevenită!

Unul ce a fost de față.

Varietăți.

* (Parastas.) Mercuri în 16 Ianie a. c. în dia univărării a 9-a de la repausarea neuitătorului Archiepiscop și Metropolit, a Marei Andrei Baron de Saguna, dinineață la 10 oare, se va celebra parastas solemn în biserică gr. or. din cetatea Sibiului.

* (Denumire) Ioan Fodor, preot gr. or din archidiacea gr. or. transilvană este denumit capelan militar în clasa II în rezervă.

* (Programa) examenilor publice, la gimnasiul român gr. or. din Brad, cu fina anului scolar 1881/82.

Joi în 24 Ianie a. m. dela 10—1

clasa a III normală din toate studiile

— După ameađi dela 2—6 clasa IV

norm. din toate studiile și clasa a III-a

și a IV-a gimnastică (prof. esam. Petru Rimbăș și Ioan German).

Vineri în 25 Ianie a. m. dela 8—9

clasa a IV gimnas. Religia (prof. esam. George Părău), dela 9—10 Matematică (prof. esam. Constantin Costin), dela 10—11 Maghiara (prof. esam. Vasile Dămian), dela 11—12 Latină (prof. esam. George Părău).

— După ameađi clasa a III-a gimnastică dela 2—3 Română (prof. esam. Stefan Albu), dela 3—4 Latină a prof.

esam. Const. Costin), dela 4—5 Isto-

ria universală (prof. esam. Vasile Dămian), dela 5—6 Matematică (prof. esam. George Părău), dela 9—10 Istoria patriei (prof. esam. Vasile Dămian), dela 10—11 Română și a 11—12 Botanică (prof. esam. Stefan Albu). — După ameađi clasa I a gimnas. dela 2—3 Geografie și Istoria naturală (prof. esam. (Stefan Albu), dela 3—4 Maghiara (prof. esam. Vasile Dămian), dela 4—5 Germană (prof. esam. George Părău), dela 5—6 Latina (prof. esam. Const. Costin), dela 6—7 Gimnastică (prof. esam. Petru Rimbăș).

Sâmbătă în 26 Ianie a. m. dela 8—9 clasa a II gimnas. Latina (prof. esam. George Părău), dela 9—10 Istoria patriei (prof. esam. Vasile Dămian), dela 10—11 Română și a 11—12 Botanică (prof. esam. Stefan Albu). — După ameađi clasa I a gimnas. dela 2—3 Geografie și Istoria naturală (prof. esam. (Stefan Albu), dela 3—4 Maghiara (prof. esam. Vasile Dămian), dela 4—5 Germană (prof. esam. George Părău), dela 5—6 Latina (prof. esam. Const. Costin), dela 6—7 Gimnastică (prof. esam. Petru Rimbăș).

Duminică în 27 Ianie a. m. După finirea serviciului divin cu docșologie, solemnă încheiere a anului școlastic împreună cu cânt și declamări, în fine împărțirea premiilor și a stimulilor.

Din ședința corpului profesoral înținută la 5 Ianie 1882.

Direcția gimnasială.

* (Convocare) Membrii despartémentului XXI, al Asoc. trne pentru literatură și cultură poporului român, sunt invitați cu toată stima, să binevoiească a se înfața la adunarea generală extraordinară a despartémentului, ce se va înține la 6 Iuliu st. n. a. c. a. m. 10 ore în localitatea scoulor române din Sighișoara, cu care ocazie se vor distribui și diplomele de recunoștință, și de aducere aminte* susite aici dela comitetul central al expoziției române, înținute în Sibiu la 1881, pentru esponenții distinși din acest fiut.

Sighișoara 22 Ianie 1882.

Pentru Comitet:

August Horsia,
direct. desp.

* (Convocare) Adunarea generală a subdespartémentului VII din Abrud, conform concursului adunării generale din anul trecut, și conchiamă pe 6 Iuliu st. n. a. c. în comuna Abrud, la carea avem oncăre a invita pe toți membrii acestui despartément și pe toți cei ce se interesează de cultura poporului.

În numele comitetului cercual.

Abrud, 22 Ianuie 1882.

A. Filip, *I. Ternovean,*
dir. secretariu.

* (Festivitate seculară) de 400 ani a serbat în Viena Sâmbătă, serbând amintirea de introducerea tipăriturii și cu tot felul de produse ale artei tipografice

* (În afacerea dela Tisza-Eszlár) se sporesc scirile pe q̄ ce merge și devin tot mai suprinđătoare. Dela Budapesta s'a telegrafat la „D. Ztg.“ din Viena, că în urmă unor momente agrăvătoare este arestat vice-rabbin Rosenberg din T. Eszlár care și în prepus de a fi procurat cădavril prinț din Tisza. Sub escortă mare fu transferat la Nyiregyháza. Fiul Hamahului Scharf stărușe pe lungă fasinăea sa că a văđut prin cheia usii cum un haham al jungișat pe Ester Solymosi. Se dice că adevăratul cadavrul al fetei s'a aflat fară cap. Închisuriunea se continuă cu multă perseveranță. — Din unele diare budapestane se vede că populația este foarte iritată asupra Jidovilor și că din Tisza Eszlár s'ar fi depărtat până la 10 familiilor jidovesci.

* (Graba strică treabă). Si telegraful electric trebuie să-și moderă și se nu împărtășe toate cu intimitatea fulgerului. Un cas de moderață ni se relatează, să înțemplat altalării în chipul următoru: Un dom-

